

Patrycja Hinc

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0002-2922-3051

patrycja.hinc@uwm.edu.pl

Przestępstwo dzieciobójstwa. Karalność przestępstwa w prawie karnym i kanonicznym

Wstęp

Dzieciobójstwo było i jest rozpowszechnione na całym świecie. Zmieniają się tylko przyczyny i formy tego zjawiska oraz sposób interpretowania w sensie prawnym. Wstyd przed posiadaniem nieślubnego potomstwa czy presja społeczna skłaniały samotne kobiety do dzieciobójstwa. Ofiarami nie są wyłącznie dzieci ze związków pozamałżeńskich. Od najdawniejszych czasów dzieciobójstwo było uważane za naturalny sposób pozbywania się dzieci słabych, zdeformowanych czy bliźniąt płci żeńskiej. Różnice w samej istocie dzieciobójstwa oraz jego poszczególnych znamion dotyczące prawa karnego i prawa kanonicznego sprawiły, że w doktrynie zaczęto analizować sposób represji karnej i porównywać kary wynikające z kodeksu karnego oraz kodeksu prawa kanonicznego. Dlatego przedmiotem niniejszego artykułu jest próba uporządkowania przestępstwa dzieciobójstwa, jego elementów i represji karnej względem wyżej wymienionych kodeksów, przybliżenie historii oraz próba porównania prawnej ochrony życia poczętego w prawie karnym i kanonicznym. W tym celu dokonano analizy regulacji prawnych dotyczących przestępstwa dzieciobójstwa w uprzednio obowiązujących polskich kodeksach karnych łącznie z kodeksem karnym z 1997 r. oraz kodeksem prawa kanonicznym z 1983 r.

W epoce starożytnej pozbawienie życia osoby kalekiej było rzeczą naturalną. Eliminacja niemowląt tuż po narodzeniu była kwestią społeczną. Dzieci były własnością rodziców, którzy mogli decydować o ich losie i życiu. Oto fragment listu obywatela Hilariona do ciężarnej żony obrazujący tę sytuację: „Wiedz, że wciąż jestem w Aleksandrii. (...) Jeżeli urodzisz (zanim wrócę do domu), jeśli będzie to chłopiec, zachowaj go, a jeśli dziewczynka – pozbadź się jej”¹.

¹ M. Łopatowska-Nowak, *Krótką historia dzieciobójstwa*, „Frona” 2012, nr 65.

W Chinach eliminowano płęć żeńską jako niezdolną do pracy i noszenia nazwiska rodowego czy niezdadną do wojny². Zjawisko dzieciobójstwa występowało także w Australii i było praktykowane, „aby kobieta była wolna od kłopotów wychowania i mogła towarzyszyć mężowi w jego wędrówkach. Często zabijano pierwsze troje lub czworo dzieci i to bez względu na płęć”³.

W prawie rzymskim dzieciobójstwo z początku było karane tylko i wyłącznie, gdy przestępstwa dopuściła się matka, później jednak dzieciobójstwo popełnione przez oboje rodziców podlegało karze takiej jak zabójstwo⁴. Ogromny wpływ na zmianę postrzegania przestępstwa dzieciobójstwa miało chrześcijaństwo i fakt że zaczęto postrzegać je jako zabójstwo ciężkie i stosować okrutne kary⁵.

W 1532 r. kodeks karny Karola V skazywał kobietę, która zabiła swoje dziecko umyślnie, na grzebanie żywcem, przebijanie palem, stosowanie kary worka albo topienie, ponadto stosowanie tortur⁶. Pod koniec XVII w. wymierzanie kary za dzieciobójstwo nie miało już charakteru upokorzenia kobiety, a kara ograniczała się do ścięcia głowy mieczem. Wraz z nadejściem XIX w. prawie wszyscy ustawodawcy zarzucili karę śmierci za dzieciobójstwo i uznali ją za uprzywilejowaną postać zabójstwa⁷.

Kodeks karzący Królestwa Polskiego był pierwszym polskim kodeksem karnym i został uchwalony 16 kwietnia 1818 r. Zawierał art. 122 dotyczący dzieciobójstwa o następującej treści: „Matka która dziecię swoje zaraz przy porodzie umyślnie zabija, albo rozmyślnie przy porodzie umrzeć mu dopuści, jeżeli dziecię z prawego łoża spłodzone było, wzięciem warownem na całe życie ukaraną zostanie, jeżeli zaś dziecię z nieprawego łoża było, matka zabijająca one kare więzienia warownego od lat 10 do 20; zarządzająca zaś śmierć dziecięciu przez umyślnie opuszczenie i pozbawienie potrzebnej pomocy karę więzienia ciężkiego od lat 3 do 10 poniesie”⁸. Późniejsze kodeksy nie rozgraniczały już pochodzenia dziecka małżeńskie i pozamałżeńskie i rozszerzyły pojęcie porodu do okresu porodu.

Polski kodeks z 1932 r. uwzględniał stan psychiczny kobiety rodzącej do określenia dzieciobójstwa, jak i czas, który upłynął od narodzenia dziecka do jego zabicia. Artykuł 226 k.k. z 1932 r. normuje dzieciobójstwo, ujmując to w następujący sposób: „Matka która zabija dziecko w okresie porodu pod wpływem jego przebiegu podlega karze więzienia do lat 5”⁹.

² A. Gałęska-Śliwka, *Dzieciobójstwo. Analiza karno-medyczna*, Toruń 2011.

³ B. Sygit, *Zbrodnia jako kategoria przestępstwa*, Toruń 2000.

⁴ Ibidem.

⁵ M. Rudzka, *Dzieciobójstwo w ustawodawstwie karnym*, Archiwum Medycyny Sądowej, Psychiatrii Sądowej i Kryminalistyki, t. 7, Warszawa 1955.

⁶ K. Marzec-Holka, *Dzieciobójstwo: przestępstwo uprzywilejowane czy zbrodnia*, Bydgoszcz 2004.

⁷ Z.J. Papierkowski, *Dzieciobójstwo w świetle prawa karnego. Studium prawnoporównawcze*, Lublin 1947.

⁸ *Kodeks karzący Królestwa Polskiego*, Warszawa 1830.

⁹ Kodeks karny z 1932 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 571).

Zostały wyodrębnione dwa podstawowe kryteria, aby czyn był zakwalifikowany jako dzieciobójstwo:

- 1) sprawczynią jest matka, która działa pod wpływem przebiegu porodu,
- 2) dziecko zostaje pozbawione życia w okresie porodu¹⁰.

Najwięcej kontrowersji wśród ustawodawców budził fakt, że matka musi znajdować się pod wpływem przebiegu porodu. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 14 października 1960 r. określił „przez przebieg porodu należy rozumieć całokształt okoliczności psychofizycznych towarzyszących porodowi, a więc nie tylko ból, osłabienie fizyczne i utratę krwi lecz także troskę o przyszłość dziecka, rozterki rodzinne i obawę przed opinią środowiska w którym oskarżona żyje”¹¹.

Niezależnie od toczących się dyskusji na temat przesłanek i podstaw dzieciobójstwa ustawodawca w kodeksie z 1969 r. powielił w art. 149 treść art. 226 k.k. z 1932 r.: „Matka, która zabija dziecko w okresie porodu pod wpływem jego przebiegu podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5”.

6 czerwca 1997 r. uchwalono k.k., gdzie w pierwotnej wersji art. 149 stanowił, że „matka, która zabija noworodka pod wpływem silnego przeżycia związanego z przebiegiem porodu, znacznym zniekształceniem dziecka lub ze szczególnie trudną sytuacją osobistą podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. Zaraz po wejściu w życie tego kodeksu zaczęto zastanawiać się nad terminologią użytą w artykule. Sformułowanie „noworodek” było rozumiane niejednoznacznie, a „szczególnie trudna sytuacja osobista” budziła wiele kontrowersji. Ustawa z 1999 r. o zmianie ustawy kodeksu karnego zmienia brzmienie art. 149 k.k. na obecny stan¹².

Dzieciobójstwo w ujęciu kościelnym uregulowane zostało obecnie w kodeksie prawa kanonicznego z 25 stycznia 1983 r. w rozdziale poświęconym przestępstwu przeciwko życiu i wolności człowieka. Kodeks prawa kanonicznego wyklucza formę uprzywilejowaną z kodeksu karnego przestępstwa dzieciobójstwa. Na wstępie kan. 1937 reguluje kwestie zabójstwa człowieka, z co za tym idzie – zabójstwo dziecka. „Kto popełnia zabójstwo albo siłą lub podstępem porywa lub zatrzymuje człowieka, bądź go okalecza czy poważnie rani, powinien być ukarany stosownie do ciężkości przestępstwa pozbawieniami i zakazami, o których w kan. 1336. Zabójstwo zaś osób, o których w kan. 1370, jest karane tam ustanowionymi karami”¹³. Dzieciobójstwo w kodeksie prawa kanonicznego rozumiane jest również pod postacią prze-

¹⁰ Orzeczenie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 1957 r. IV K 131/57. Podział został dokonany za: K. Daszkiewicz, S. Dąbrowski, E. Chróścielewski, *Dzieciobójstwo jako zagadnienie prawne, psychiatryczne i medyczno-sądowe*, „Państwo i Prawo” 1967, nr 2.

¹¹ T. Hanausek, Głosa do wyroku SN z 14 października 1960 r. III K 787/60.

¹² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

¹³ *Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu*, Poznań 1984.

stępstwa przerwania ciąży, które w kodeksie karnym zostało wyodrębnione w oddzielnym artykule i za które kodeks karny również przewiduje odpowiedzialność karną.

Struktura przestępstwa dzieciobójstwa w prawie karnym

Przestępstwo może być analizowane z punktu widzenia struktury jako pojęcie ogólne, aczkolwiek również jako i określony typ. Najważniejszymi elementami struktury przestępstwa są przedmiot, podmiot, strona podmiotowa i strona przedmiotowa. To cechy, które są konieczne do zakwalifikowania konkretnego czynu jako konkretne przestępstwo. Są to cechy zewnętrznego zachowania się, które dotyczą także struktury i okoliczności popełnianego czynu, cech samego człowieka i jego psychicznego stosunku do własnego zachowania. Dzięki nim możemy określić karalność zachowania.

Przedmiotem przestępstwa są dobra prawne, w które godzi przestępstwo jako czyn zabroniony. Od strony przestępstwa nazywamy je przedmiotem zamachu, a od strony prawa karnego – przedmiotem ochrony. Ustalenie dobra prawnego, które jest przedmiotem ochrony danego przepisu, jest niezbędne do zrozumienia przepisu i usankcjonowania przestępstwa¹⁴. Dzieciobójstwo zawarte jest w rozdziale k.k. „Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu”, czyli przedmiotem ochrony będzie życie człowieka, a indywidualnie ujmując „życie dziecka w okresie porodu”.

Podmiotem przestępstwa jest człowiek tylko i wyłącznie jako osoba fizyczna nazywany sprawcą. Rozważając problematykę podmiotu, trzeba zwrócić uwagę na podział przestępstwa na powszechne i indywidualne. W przestępstwie powszechnym sprawcą może być każda osoba fizyczna spełniająca kryterium wiekowe, natomiast przestępstwa indywidualne to takie, w których ustawodawca użył określonej cechy w stosunku do sprawcy, np. „matka”. Dzieciobójstwo jest przestępstwem indywidualnym niewłaściwym. Podmiotem dzieciobójstwa może być tylko i wyłącznie matka dziecka i będzie ponosić odpowiedzialność za dzieciobójstwo w każdej formie również podżegania i pomocnictwa¹⁵.

Zdzisław Papierkowski w swojej definicji na temat podmiotu dzieciobójstwa stara się podkreślić, że prawo nie traktuje inaczej matek będących w związku małżeńskim, z którego pochodzi dziecko, na którym dopuszczają się czynu zabronionego, i matek samotnych: „Matka to kobieta rodząca, niezależnie od tego czy, została matką dziecka ślubnego czy nieslubnego,

¹⁴ L. Gardocki, *Prawo karne*, wyd. 14, Warszawa 2008.

¹⁵ M. Budyn-Kulig, [w:] *System Prawa Karnego. Tom X. Przestępstwa przeciwko dobrom indywidualnym*, J. Warylewski (red.), wyd. 2, Warszawa 2016.

a w szczególności także taka, która rodzi dziecko nie pochodzące z tego związku małżeńskiego”¹⁶.

Do strony przedmiotowej w prawie karnym zaliczamy następujące czynniki: czyn, czas i miejsce, skutek czynu, sytuacje popełnienia czynu, sposób i przedmiot czynu. Poszczególne elementy strony nie są jednakowe, a najważniejszym i podstawowym jest czyn, czyli zachowanie sprawcy. Brak pewnych elementów strony w danym typie przestępstwa nie świadczy o niepopelnieniu przestępstwa przez sprawcę, lecz o fakcie, że nie muszą być one udowodnione, by sprawcy przypisać dane przestępstwo. Przestępstwo można popełnić przez działanie i przez zaniechanie¹⁷. Przestępstwo dzieciobójstwa z art. 149 k.k. jest uprzywilejowanym typem przestępstwa zabójstwa art. 148 k.k. ze względu na okoliczności przestępstwa. Czynem zabronionym jest zabicie nowonarodzonego dziecka. W celu pozbawienia życia matka może dopuścić się zaniechania, jak również i działania.

Agnieszka Książopolska-Breś podaje w swojej książce trzy przykłady działań matki, które dotyczą śmierci dziecka. Pierwszym z nich jest potajemny poród, umycie i owinięcie dziecka i porzucenie je w pobliskim kościele. Po kilku godzinach odnajduje je kościelny, lecz dziecko nie żyje. Kobieta zakłada, że dziecko zostanie w końcu znalezione, ale musi liczyć się z tym, że może minąć zbyt długi czas i dziecko może nie żyć. W takim wypadku, według autorki, matka powinna odpowiadać nie z art. 149 k.k., lecz z art. 210 § 2 k.k., gdyż jej celem nie było zabicie dziecka. Kolejnym przykładem jest zostawienie nowonarodzonego dziecka w górach, tam, gdzie je urodziła i powrót do domu, by się umyć, przebrać i spakować, po czym matka wraca by zabrać dziecko, lecz ono już nie żyje. W tym przypadku, zdaniem autorki, matka powinna odpowiadać za zabójstwo z art. 148 § 1 k.k., ponieważ porzuciła swoje dziecko w warunkach, w których istniało prawdopodobieństwo zgonu dziecka, a jego śmierć była następstwem czynu. Trzecią sytuacją jest poród na polu, pozostawienie dziecka i odnalezienie go przez rolników po kilku dniach. Biegli stwierdzają, że matka była pod wpływem silnych przeżyć związanych z porodem, należy więc przyjąć kwalifikacje czynu z art. 149 k.k. Wnioskując, aby typ przestępstwa popełnionego przyjąć jako typ uprzywilejowany – dzieciobójstwo, musimy wiedzieć, że sprawczyni dopuściła się czynu zabronionego pod wpływem przebiegu porodu. Należy zwrócić uwagę na sam poród i czas jego trwania¹⁸.

W takim razie matka, aby odpowiadać z art. 149 k.k., musi zabić swoje dziecko podczas okresu porodu lub kilka godzin/kilka dni po nim i jest to in-

¹⁶ Z.J. Papierkowski, *Dzieciobójstwo w świetle prawa karnego. Studium prawnoporównawcze*, Lublin 1947.

¹⁷ L. Gardocki, op. cit.

¹⁸ A. Książopolska-Breś, *Odpowiedzialność karna za dzieciobójstwo w polskim prawie*, Warszawa 2010.

dywidualny okres, kiedy nie jest w pełni świadoma w związku ze wstrząsem poporodowym i ograniczona przez niego w sposób psychiczny. Wiktor Grzywo-Dąbrowski stara się chociaż odrobinę przybliżyć czas objęty okresem porodu: „(...) kilkanaście do dwudziestu paru godzin, gdyż zazwyczaj dopiero po tym czasie kończy się wpływ prawidłowo przebiegającego porodu na normalną kobietę”¹⁹.

Strona podmiotowa nazywana inaczej subiektywną jest najważniejszą przesłanką winy i musi obejmować niektóre przesłanki towarzyszące stronie przedmiotowej. Bez zaistnienia winy nie jesteśmy w stanie zarzucić sprawcy popełnienia czynu zabronionego, a więc nie możemy określić stopnia karalności i odpowiedzialności karnej. Wina w ujęciu normatywnym z punktu widzenia prawa jest to stosunek sprawcy do zarzucanego mu czynu. Można wyróżnić trzy kryteria przypisania winy:

- zdolność do ponoszenia winy zależna od wieku i stanu umysłowego,
- wymóg zachowania zgodnego z prawem; to czego może żądać prawo od człowieka, zwłaszcza w konflikcie interesów,
- rozpoznanie przez sprawcę bezprawności czynu²⁰.

W przestępstwie dzieciobójstwa wina leży tylko i wyłącznie w osobie matki. Ustawodawca jasno określił, że sprawczynią i osobą odpowiedzialną za przestępstwo dzieciobójstwa jest matka. Do strony podmiotowej należy zaliczyć określenie „pod wpływem przebiegu porodu”, ponieważ dotyczy motywu przestępstwa. Podczas porodu mogą pojawić się zaburzenia psychiczne²¹. Poród musi wywołać wpływ na matkę i podjęcie przez nią zamiaru pozabawiania życia nowonarodzonego dziecka. W przypadku braku wpływu porodu na decyzję matki o zabiciu dziecka nie można mówić o dzieciobójstwie, lecz o zwykłym zabójstwie dziecka. Joanna Brzezińska ujęła ten fakt następująco: „Ustawodawca określił w art. 149 k.k., że dzieciobójstwo jest zabójstwem dziecka, popełnionym przez matkę w okresie i pod wpływem przebiegu porodu. Z tego punktu widzenia patologiczne zamierzenia sprawcy nie mogą pojawić się wcześniej niż w momencie, kiedy poród zacznie oddziaływać na jej psychikę (a zatem musi się on w ogóle rozpocząć), gdyż według ustawodawcy to poród jest właśnie bezpośrednim bodźcem aktywizującym przestępcze zachowanie matki. Jeżeli zatem przyjąć teoretycznie, że zamiar zabicia dziecka ukształtował się u kobiety nieco wcześniej, czyli już w okresie ciąży, to jego wystąpienie w tym czasie nie pozostaje w żadnej mierze sprzężone z wpływem, jaki poród wywiera na rodzącą. Skoro bowiem sam poród się jeszcze nie rozpoczął, to de facto matka nie może odczuwać jeszcze jego jakiegokolwiek wpływu”²².

¹⁹ W. Grzywo-Dąbrowski, *Podręcznik medycyny sądowej*, Warszawa 1958.

²⁰ L. Gardocki, op. cit.

²¹ M. Budyn-Kulig, op. cit.

²² J. Brzezińska, *O niektórych kontrowersjach wokół znamion przestępstwa dzieciobójstwa*, „Ius Novum” 2012, nr 2.

Struktura przestępstwa dzieciobójstwa w prawie kanonicznym

Zgodnie z nauką prawa kanonicznego, aby zaistniało przestępstwo, prawo wymaga skutecznego usunięcia ciąży bez względu czy śmierć nastąpiła w łonie matki czy poza nim. Odpowiedzialności karnej podlega nie tylko matka, która sama dopuściła się usunięcia ciąży, ale również osoby które, świadomie dokonują zabiegu przerwania ciąży, jak również współnicy, którzy swym działaniem dopomogli matce w podjęciu decyzji²³. Prawodawca zwraca uwagę również na to, że zamiar czynu musi być bezpośredni, świadomy i dobrowolny²⁴. W sprawie oceny winy również uwzględnia rozeznanie, świadomość i dobrowolność. Brak któregośkolwiek z wymienionych czynników zmniejsza winę²⁵.

Elementami tego przestępstwa są:

- działania przestępne,
- racja karania (ze względu, że życie jest fundamentalnym darem od Boga, nietykalnym i świętym od chwili poczęcia),
- wina umyślna i zamiar bezpośredni,
- sankcja karna²⁶.

Nie zachodzi odpowiedzialność karna w momencie, kiedy osoba działała w stanie lekkomyślności lub niedbalstwa lub gdy podjęte czynności docelowo nie zmierzają do przerwania ciąży i usunięcia płodu chociażby skutki uboczne do tego prowadziły (zabieg ratowania życia matki)²⁷.

Elementem subiektywnym przestępstwa jest ciężka pocztytalność przestępcy, której źródłem jest wina. Zgodnie z kan. 1328 § 1 kpk z 1983 r. karalne jest tylko przestępstwo dokonane, czyli takie, które wypełnia wszystkie znamiona. Poczytaniem jest „sąd teoretyczno-praktyczny, mocą którego konkretnej osobie przypisuje się czyn, jako jego sprawcy ze wszystkimi kwalifikacjami tego czynu”²⁸.

Zgodnie z doktryną Kościoła katolickiego, „piąte przykazanie zakazuje pod grzechem ciężkim zabójstwa bezpośredniego i zamierzonego. Zabójca i ci, którzy dobrowolnie współdziałają w zabójstwie, popełniają grzech, który woła o pomstę do nieba. Dzieciobójstwo, bratobójstwo, zabójstwo rodziców i zabójstwo współmałżonka są szczególnie ciężkimi przestępstwami z powodu naruszenia więzi naturalnych. Względy eugeniczne lub higiena społeczna

²³ E. Przekop, *Przewodnik duszpasterski według Kodeksu Jana Pawła II*, Olsztyn 1990.

²⁴ Kongregacja Nauki i Wiary, *Instrukcja dla rodzącego się życia ludzkiego i o godności jego przekazywania*, Watykan 1987, cz. 1, nr 5.

²⁵ P.M. Gajda, *Sankcje karne w Kościele w świetle kodeksu prawa kanonicznego Jana Pawła II oraz późniejszych zmian i uzupełnień. Studium kanoniczno-pastoralne*, Tarnów 2008.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ E. Przekop, op. cit.

²⁸ J. Stryjczyk, *Sankcje w Kościele. Część ogólna. Komentarz*, Warszawa 2008.

nie mogą usprawiedliwić żadnego zabójstwa, choćby było nakazane przez władze publiczne”²⁹.

Papież stwierdza, że „wśród wszystkich przestępstw przeciw życiu, jakie człowiek może popełnić, przerwanie ciąży ma cechy, które czynią z niego występki szczególnie poważny i godny potępienia. Sobór Watykański II określa je wraz z dzieciobójstwem jako »okropne przestępstwa«”³⁰.

Kary i ich wymiar w prawie karny

Kara kryminalna to osobista dolegliwość ponoszona przez sprawcę jako odpłata za popełnione przestępstwo, wyrażająca potępienie popełnionego czynu i wymierzana w imieniu państwa przez sąd. Katalog kar normuje polskie prawo w art. 32 k.k. i są nimi:

- grzywna,
- kara ograniczenia wolności,
- kara pozbawienia wolności,
- kara 25 lat pozbawienia wolności,
- kara dożywotniego pozbawienia wolności³¹.

Najłagodniejszą z wymierzanych kar, uregulowaną w art. 33 k.k. z 1997 r., jest kara grzywny. Jest to kara majątkowa. Sąd wymierza ją w dwóch etapach. W pierwszym etapie sąd wymierza liczbę stawek dziennych na podstawie czynu, który popełnił sprawca. Bierze także pod uwagę winę i społeczną szkodliwość czynu. W drugim etapie sąd określa wysokość jednej stawki dziennej. Tu znaczenie mają możliwości płatnicze sprawcy, jego warunki osobiste i rodzinne. Grzywna, którą skazany musi uiścić, wynika więc z przemnożenia liczby stawek dziennych przez wysokość jednej stawki. W polskim prawie wyróżnione są dwie formy wymierzania kary grzywny: grzywna samoistna oraz niesamoistna. Jeśli podstawę do orzeczenia grzywny stanowi zagrożenie tą karą danego przestępstwa, to jest to grzywna samoistna. Obok kary grzywny samoistnej w polskim systemie karnym występuje także grzywna obok kary pozbawienia wolności (kumulatywna).

Kara ograniczenia wolności opisana w art. 34 k.k. polega na obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne i stanowi nieizolacyjną alternatywę dla krótkoterminowego pozbawienia wolności i trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 2 lata (wymierza się ją w miesiącach

²⁹ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994, nr 2268.

³⁰ Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska „Gaudium et spes” o Kościele w świecie współczesnym, 7 grudnia 1965 r.*, AAS 58 (1966) 1025–1115, przekład polski, [w:] Sobór Watykański II, *Konstytucje Dekrety Deklaracje*, Poznań 2002, nr 51: „Spędzanie płodu jak i dzieciobójstwo są okropnymi przestępstwami”.

³¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

i latach). W wypadku nadzwyczajnego obostrzenia kary lub wymierzenia kary łącznej wymiar jej nie może przekroczyć 2 lat (art. 86 § 1 k.k.). Skazanego zatrudnionego można w miejsce obowiązku nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne orzec potrącanie od 10 do 25% wynagrodzenia miesięcznego na rzecz Skarbu Państwa lub na inny wskazany przez sąd cel społeczny. Taki skazany nie może w okresie trwania kary bez zgody sądu rozwiązać stosunku pracy (art. 35 § 2 k.k.). Sąd może również nałożyć na skazanego inne obowiązki w postaci: obowiązku łóżenia na utrzymanie innej osoby, przeproszenia pokrzywdzonego, powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających, naprawienia szkody lub uiszczenia świadczenia pieniężnego (art. 36 § 2 k.k.).

Kara pozbawienia wolności to kolejna z kar znanych prawu karnemu. Według niektórych penitencjarystów pozbawienie wolności jest umowne, bowiem na przestrzeni dziejów kara ta zmieniała się w bardzo szerokim zakresie³². Bardzo ważna jest literatura przedmiotu określająca czym jest kara pozbawienia wolności. Ujmuje ona karę pozbawienia wolności jako ograniczenie wolności osobistej, a zwłaszcza ograniczenie do swobodnego przemieszczania się i wyboru miejsca swojego pobytu³³. Kara pozbawienia wolności polega na przymusowym umieszczeniu osoby skazanej na określony czas w zamkniętym i strzeżonym zakładzie karnym. Oprócz konieczności przebywania w zakładzie karnym, dalsze dolegliwości dla osoby skazanej polegają na poddaniu jej rygorom regulaminu więziennego, ograniczeniom w dostępie do niej osób spoza zakładu karnego oraz w kontaktach z takimi osobami, ograniczeniom lub braku możliwości wyjścia na wolność w ramach przepustek oraz stosowaniu kar regulaminowych za przewinienia przeciw dyscyplinie. W polskim prawie karnym kara pozbawienia wolności może być wymierzona na okres od jednego miesiąca do 15 lat (art. 37 k.k.). Wymierza się ją w miesiącach i latach, przy czym przepisy szczególne określają górne i dolne granice kar za poszczególne przestępstwa oraz zasady wymiaru kary.

Kara 25 lat pozbawienia wolności została wprowadzona do polskiego prawodawstwa w 1970 r. w miejsce kary dożywotniego pozbawienia wolności. Jest to kara izolacyjna przewidziana za popełnienie niektórych zbrodni. Skazany na karę 25 lat pozbawienia wolności może zostać warunkowo zwolniony po odbyciu 15 lat kary (art. 78 § 3. k.k.)³⁴.

Kara dożywotniego pozbawienia wolności – potocznie nazywana dożywociem – jest karą kryminalną, która pojawiła się już w kodeksie karnym z 1932 r. Uzupełniona została następnie orzeczeniem utraty praw publicznych i obywatelskich na zawsze³⁵. Kara dożywotniego pozbawienia wolności

³² J. Śliwowski, *Prawo i polityka penitencjarna*, Warszawa 1982.

³³ A. Rzepliński, M. Porowski, *Uwięzienie a wartości*, „Studia Prawnicze” 1988, nr 3.

³⁴ T. Bojarski, *Polskie prawo karne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2003.

³⁵ K. Daszkiewicz, *Dożywotnie pozbawienie wolności*, „Prokuratura i Prawo” 2000, z. 6.

jest bezterminowa, skazany na tę karę może na podstawie art. 78 § 3 k.k. ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie po 25 latach odbywania kary (okres próby trwa 10 lat, obowiązkowe oddanie pod dozór kuratora sądowego). Kary dożywotniego pozbawienia wolności nie orzeka się wobec sprawcy, który w czasie popełnienia przestępstwa nie ukończył 18 lat (art. 54 § 2 k.k.).

Zespół przepisów, które ustanawiają granice kary dla sprawcy przestępstwa, nazywamy ustawowym wymiarem kary. Głównym punktem jest sankcja przepisu określająca dany czyn zabroniony. Sądowy (czyli sędziowski) wymiar kary polega na wymierzeniu konkretnej sankcji konkretnemu sprawcy i nie dotyczy to wyłącznie kary, ale również środków karnych, czy zastosowania próby wobec przestępcy. Sędzia wymierzając karę powinien kierować się nie tylko zasadami (zasada swobodnego uznania sędziowskiego, zasada indywidualizacji kary, zasada oznaczoności kary), ale również dyrektywami sądowego wymiaru kary (ogólne i szczegółowe). Dyrektywy ogólne znajdujemy w art. 53 § 1 oraz art. 3 k.k., natomiast szczegółowe w art. 53 § 2 i 3 k.k. Dyrektywy szczegółowe zazwyczaj są dopełnieniem dyrektyw ogólnych, ale niektóre dotyczące np. faktów uprzedzających przestępstwo są samodzielne³⁶.

Przestępstwo dzieciobójstwa zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Na podstawie art. 37a k.k. sąd ma także możliwość orzeczenia zamiast kary pozbawienia wolności karę grzywny albo karę ograniczenia wolności.

Przestępstwo dzieciobójstwa może być popełnione w warunkach recydywy podstawowej (art. 64 § 1 k.k.), jeżeli skazana za dzieciobójstwo na karę pozbawienia wolności, która odbyła co najmniej 6 miesięcy kary, popełni w ciągu 5 lat umyślne przestępstwo podobne. Artykuł 115 § 3 k.k., przestępstwami podobnymi określa przestępstwa należące do tego samego rodzaju³⁷.

Dzieciobójczyni zostanie skazana w warunkach recydywy wielokrotnej (art. 64 § 2 k.k.), jeżeli po odbyciu co najmniej rok kary pozbawienia wolności i w ciągu 5 lat po odbyciu kary popełni ponownie umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia. Konsekwencją multirecydywy jest wymierzenie kary pozbawienia wolności za nowe przestępstwo w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia oraz przyznanie sądowi możliwości wymierzenia kary do górnej granicy ustawowego zagrożenia o połowę.

W przypadku dzieciobójstwa zastosowanie znajdują ogólne dyrektywy wymiaru kary z art. 53 k.k. Przy wymiarze kary sąd musi brać pod uwagę interesy matki działającej stanie emocjonalnego zachwiania i pod wpływem okolicz-

³⁶ L. Gardocki, op. cit., s. 184–192.

³⁷ K. Buchała, Z. Ówiakalski, M. Szewczyk, A. Zoll, *Komentarz do Kodeksu karnego. Część ogólna*, Warszawa 1990.

ności, które warunkują powstanie sprzecznego z instynktem macierzyńskim zamiaru pozbawienia życia nowonarodzonego dziecka. „Przy wymiarze kary za zabójstwo dziecka dokonane przez matkę w okresie porodu pod wpływem jego przebiegu, poza szczególnym wpływem porodu na psychikę rodzącej kobiety, który decyduje o kwalifikacji jej czynu, bierze się pod uwagę w ramach art. 50 k.k. [obecnie 53 k.k. – przyp.] okoliczności natury społecznej, które warunkują powstanie sprzecznego z instynktem macierzyńskim zamiaru pozbawienia życia nowo narodzonego dziecka przez kobietę, która dziecko to urodziła”³⁸.

Sąd Najwyższy również wyraził stanowisko, że w przypadku dzieciobójstwa prymat ma prewencja indywidualna przed prewencją ogólną³⁹. Sąd zaznaczył, że powoływanie nie na stopień społecznej szkodliwości jako element obciążający jest bezcelowe, ponieważ jest ono zaznaczone w odpowiedzialności za to przestępstwo. „Każde pozbawienie życia jest czynem okrutnym i wstrząsającym, zwłaszcza gdy ofiarą jest całkowicie bezbronne, nowo narodzone dziecko, a sprawcą śmierci jest jego własna matka. Czyn taki ze swojej istoty nosi znaczny stopień społecznej szkodliwości, także w postaci uprzywilejowanej z art. 149 k.k. Nietrafne jest powoływanie się na te okoliczności jako obciążające przy wymiarze kary, bowiem winny one być uwzględnione w każdej sprawie o czyn tego rodzaju, a skoro tak, to nie powinny wpłynąć na wymiar kary, ani powodować zaostrzenia kary, ani jej łagodzić, bo mieszczą się w zwykłych ramach odpowiedzialności za to przestępstwo”⁴⁰.

Agnieszka Książopolska-Breś w swoich badaniach empirycznych przedstawia przypadki, gdzie sąd uznał matkę za winną przestępstwa z art. 149 k.k. (17 przypadków), następnie odstąpił od kary pozbawienia wolności i warunkowo ją zawiesił w 13 przypadkach, natomiast w 4 przypadkach uznał karę bezwzględnej pozbawienia wolności. W przypadku uznania winnej za przestępstwo z art. 149 w zw. z art. 31 § 2 k.k. (13 przypadków) kara pozbawienia została zawieszona w 12 przypadkach, natomiast w jednej sprawie sąd wymierzył karę bezwzględnej pozbawienia wolności na okres roku i 6 miesięcy. W jednym przypadku sąd obok kary z art. 149 k.k. – 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat – wymierzył karę grzywny 40 stawek po 50 zł⁴¹.

Instytucja złagodzenia kary opiera się na założeniu, że różnorodność przypadków i pewne okoliczności wpływające na sytuację przestępcy podlegających tej samej sankcji powodują, że czasami nawet najniższa kara byłaby za surowa. Obecnie w Polsce żadna dzieciobójczyni nie odbywa kary dożywotniego pozbawienia.

³⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 1975 r. I KR 234/75, OSNKW 1976, nr 4–5, poz. 60.

³⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z 7 czerwca 1974 r. IV KR 99/74, OSP 1975, nr 1, poz. 10.

⁴⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego z 29 listopada 2001 r. II AKa 262/01, OSA 2001, nr 10, poz. 70.

⁴¹ A. Książopolska-Breś, op. cit.

Kary i ich wymiar w prawie kanonicznym

Kościół w celu ochrony dobra wspólnego i wartości wynikających z Ewangelii odwołuje się do systemu norm prawno-karnych. Sankcje wymierzone są jedynie, gdy zachodzi ostateczna potrzeba i konieczność. W kan. 1311 kpk z 1983 r. prawodawca ogłosił zasadę prawa Bożego, należąca do konstytutywnych zasad Kościoła, zgodnie z którą „Kościół posiada wrodzone i własne prawo wymierzania sankcji karnych wiernym popełniającym przestępstwo”⁴². Z natury kar kościelnych wynika, że mogą być one stanowione i wymierzone tylko przez podmioty kościelnej władzy rządzenia⁴³. Prawodawca w kan. 1317 oraz w kan. 1341 określił cele karania w Kościele. Celem podstawowym jest troska o lepsze zachowanie dyscypliny w Kościele, zaś szczegółowymi – jak stanowi kan. 1341 – są: naprawa zgorzenia, przywrócenie naruszonej sprawiedliwości oraz poprawa sprawcy tego czynu. Kara ma również cel prewencyjny, „ponieważ pozwala (...) liczyć na to, że w przyszłości przestępstwa nie będą popełniane”⁴⁴.

Kościół wyróżnia cztery podstawowe rodzaje kar. Dzieli je ze względu na cel przełożonego kościelnego i są to kary poprawcze, tzn. cenzury (kan. 1331–1335), kary ekspiacyjne (kan. 1336–1338) oraz środki karne i pokuty (kan. 1339–1340). Ze względu na sposób wymierzania to kary *latae sententiae* i *ferendae sententiae*. Ze względu na stopień określenia przez prawodawcę to kary określone i kary nieokreślone. Ze względu na możliwość zwalniania to kary zastrzeżone i kary niezastrzeżone⁴⁵.

Kary poprawcze mają za zadanie przewyciężyć upór przejawiający się pogardą dla władzy kościelnej i sankcji karnej. Kodeks wyróżnia trzy cenzury: ekskomunikę, interdykt i suspensę. Ekskomunikacja polega na wyłączeniu chrześcijanina ze wspólnoty Kościoła. „Ekskomunikowanemu zabrania się: jakiegokolwiek udziału posługiwania w sprawowaniu Ofiary eucharystycznej lub w jakichkolwiek innych obrzędach kultu; sprawować sakramenty i sakramentalia oraz przyjmować sakramenty; sprawować kościelne urzędy lub posługi albo jakiegokolwiek inne zadania, bądź wykonywać akty rządzenia (kan. 1331 § 1)”⁴⁶. Interdykt nie wyłącza ze wspólnoty Kościoła tylko ogranicza i zabrania z korzystania z dóbr określonych i wyliczonych w prawie. Suspensa to kara, która może być zastosowana jedynie w stosunku do osób duchownych i oznacza zawieszenie w wykonywaniu czynności kapłańskich. Dotyczy to zarówno sprawowania funkcji liturgicznych, jak i ewentualnej

⁴² E. Nafalska, *Ogólne zasady wymiaru kar kanonicznych*, „Kościół i Prawo” 2014, cz. 3(16), nr 2.

⁴³ S. Tymosz, *Ewolucja karania w Kościele katolickim*, „Prawo – Administracja – Kościół” 2004, cz. 16–17, nr 1–2.

⁴⁴ E. Nafalska, op. cit.

⁴⁵ E. Przekop, *Przewodnik duszpasterski według Kodeksu Jana Pawła II*, Olsztyn 1990.

⁴⁶ *Kodeks Prawa Kanonicznego...*

władzy rządzenia i innych uprawnień, jeśli dany ksiądz pełni jakiś urząd kościelny. Suspensa ogólna dotyczy wszystkich skutków z kan. 1333 § 1 kpk z 1983 r., tzn. zabrania wykonywania wszystkich lub tylko niektórych aktów władzy święceń, wykonywania wszystkich lub tylko niektórych aktów władzy rządzenia, wykonywania wszystkich lub niektórych uprawnień lub zadań związanych z urzędem, pobierania dochodów, stypendium, pensji czy innych podobnych niezależnych z wykonywaniem posługi. Suspensa częściowa natomiast przybiera różne formy i to przełożony kościelny decyduje o zakresie jej wymiaru⁴⁷.

Kary *latae sententiae* są wymierzane przez sam fakt wystąpienia przestępstwa w wypadkach określonych w ustawie i nie ma żadnej możliwości jej uniknięcia na skutek przedawnienia czy nie wszczęcia procesu. Kary te ustanawiane są w wyjątkowych okolicznościach zwłaszcza za przestępstwa umyślne i w momencie kiedy nie mogą być ustanowione kary *ferendae sententiae*. Te drugie natomiast wydawane są pod postacią dekretu lub wyroku po przeprowadzonym postępowaniu sądowym lub administracyjnym przez ordynariusza lub sędziego kościelnego⁴⁸.

Prawu kanonicznemu znany jest podział na kary zastrzeżone i niezastrzeżone. Zastrzeżenie to odebranie prawa do uwalniania od kar poprawczych i dyscyplinarnych niższemu przełożonemu i przyznanie go wyłącznie wyższemu przełożonemu.

Ogólna zasada dotycząca wymiaru kar w Kościele została zawarta w kan. 1321 § 1 kpk z 1983 r., zgodnie z którym „nie można nikogo karać, jeśli popełnione przez niego zewnętrzne naruszenie ustawy lub nakazu nie jest ciężko poczytalne na skutek winy umyślnej albo nieumyślnej”⁴⁹. W § 2 tego kanonu zostało zaznaczone, że „kara ustanowiona ustawą lub nakazem wiąże tego, kto rozmyślnie przekroczył ustawę lub nakaz; kto zaś uczynił to wskutek zaniedbania należytej staranności, nie jest karany, chyba, że ustawa lub nakaz inaczej zastrzega”⁵⁰.

Kanon 1398 stanowi, że „kto powoduje przerwanie ciąży, po zaistnieniu skutku, podlega ekskomunice wiążącej mocą samego prawa”. Natomiast kan. 1329 § 1 konstatuje: „Jeśli na głównego sprawcę są ustanowione kary wymierzane wyrokiem, ci, którzy po wspólnym powzięciu przestępczego zamiaru współdziałają w przestępstwie, a nie są w ustawie lub nakazie wyrażnie wymienieni, podlegają tym samym karom albo innym takiej samej lub mniejszej ciężkości. § 2. Karze wiążącej mocą samego prawa dołączonej do przestępstwa podlegają współnicy nie wymienieni w ustawie lub nakazie, jeśli bez ich udziału przestępstwo nie byłoby dokonane, a kara jest tej natury,

⁴⁷ E. Przekop, op. cit.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ *Kodeks Prawa Kanonicznego...*

⁵⁰ Ibidem.

że może ich dotyczyć; w przeciwnym razie mogą podlegać karze wymierzanej wyrokiem”⁵¹.

Za przestępstwo dzieciobójstwa zgodnie ze wspomnianym kodeksem odpowiadać będzie matka dopuszczająca się przerwania ciąży, jak również osoby współdziałające niezależnie od woli działania oraz osoby dostarczające środków. Warto zaznaczyć, że ekskomunika dotyczy tylko aborcji, które doszły do skutku⁵². Stolica Apostolska w Deklaracji *Iura et bona* stwierdziła, że nikomu nie wolno nastawać na życie człowieka niewinnego, ponieważ sprzeciwia się to miłości Boga wobec niego, narusza jego nieustraszone i niezbywalne, fundamentalne prawo i dlatego taki czyn jest bardzo ciężką zbrodnią⁵³.

Prawo kanoniczne w odróżnieniu od prawa karnego nie rozróżnia ochrony życia dziecka poczętego i ochrony życia dziecka narodzonego. Dzieciobójstwo zawsze było obecne w historii ludzkości, jednakże wyraźny wykształcenie się chrześcijaństwa miało znaczący wpływ na jego sankcjonowanie. Kodeks Jana Pawła II jasno i precyzyjnie staje w obronie nienaruszalności ludzkiego życia od samego poczęcia w łonie matki aż do naturalnej śmierci. Ponadto karom kanonicznym nie podlega sama matka, ale również osoby wspomagające ją oraz współdziałające w dopuszczeniu się czynu dzieciobójstwa.

Dzieciobójstwo w kodeksie karnym traktowane jest jako typ uprzywilejowany przestępstwa zabójstwa i usankcjonowane karą niższą niż samo zabójstwo. Dodatkowo kodeks karny wyodrębnia przestępstwo aborcji (tzn. przedwczesne przerwanie ciąży i usunięcie płodu z łona matki) w osobnym przepisie i rozróżniona od zabójstwa podstawowego sankcją karną.

Kary z kodeksu karnego dotyczące dzieciobójstwa znacząco różnią nie od kar kościelnych i pokut, które traktują ten czyn jako grzech ciężki, ale jedno i drugie prawo stoi na straży życia ludzkiego od poczęcia aż do schyłku życia. Ponadto Kościół w swej doktrynie na przestrzeni lat skupia się na prewencji i przeciwdziałaniu przestępstwa dzieciobójstwa oraz na jego eliminacji ze społeczeństwa, a nie na potępieniu niejednokrotnie matek samotnych i bardzo młodych⁵⁴.

Wykaz literatury

Badinter E, *Historia miłości macierzyńskiej*, Oficyna Wydawnicza Volumen, Warszawa 1998.

Bojarski T., *Polskie prawo karne. Zarys części ogólnej*, LexisNexis, Warszawa 2003.

⁵¹ Ibidem.

⁵² P.M. Gajda, *Sankcje karne w Kościele w świetle kodeksu prawa kanonicznego Jana Pawła II oraz późniejszych zmian i uzupełnień. Studium kanoniczno-pastoralne*, Tarnów 2008.

⁵³ R. Sztuchmiller, *Eutanazja w nauczaniu i prawie Kościoła katolickiego oraz w prawie polskim*, „Studia Prawnoustrojowe” 2011, nr 13.

⁵⁴ E. Badinter, *Historia miłości macierzyńskiej*, Warszawa 1998.

- Brzezińska J., *O niektórych kontrowersjach wokół znamion przestępstwa dzieciobójstwa*, „Ius Novum” 2012, nr 2.
- Buchała K., Ćwiakalski Z., Szewczyk M., Zoll A., *Komentarz do Kodeksu karnego. Część ogólna*, Wyd. Prawn., Warszawa 1990.
- Budyn-Kulig M., [w:] *System Prawa Karnego. Tom X. Przestępstwa przeciwko dobrom indywidualnym*, J. Warylewski (red.), wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2016.
- Daszkiewicz K., *Dożywotnie pozbawienie wolności*, „Prokuratura i Prawo” 2000, z. 6.
- Daszkiewicz K., Dąbrowski S., Chróścielewski E., *Dzieciobójstwo jako zagadnienie prawne, psychiatryczne i medyczno-sądowe*, „Państwo i Prawo” 1967, nr 2.
- Gajda P.M., *Sankcje karne w Kościele w świetle kodeksu prawa kanonicznego Jana Pawła II oraz późniejszych zmian i uzupełnień. Studium kanoniczno-pastoralne*, Wyd. Diecezji Tarnowskiej, Tarnów 2008.
- Gałęska-Słiwka A., *Dzieciobójstwo. Analiza karno-medyczna*, Wyd. UMK, Toruń 2011.
- Gardocki L., *Prawo karne*, wyd. 14, C.H. Beck, Warszawa 2008.
- Grzywo-Dąbrowski W., *Podręcznik medycyny sądowej*, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1958.
- Księżopolska-Breś A., *Odpowiedzialność karna za dzieciobójstwo w polskim prawie*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Łopatowska-Nowak M., *Krótką historia dzieciobójstwa*, „Frona” 2012, nr 65.
- Marzec-Holka K., *Dzieciobójstwo: przestępstwo uprzywilejowane czy zbrodnia*, Wyd. UKW, Bydgoszcz 2004.
- Nafalska E., *Ogólne zasady wymiaru kar kanonicznych*, „Kościoł i Prawo” 2014, cz. 3(16), nr 2.
- Papierkowski Z.J., *Dzieciobójstwo w świetle prawa karnego. Studium prawnoporównawcze*, Tow. Nauk. KUL, Lublin 1947.
- Przekop E., *Przewodnik duszpasterski według Kodeksu Jana Pawła II*, Diecezjalny Zakład Poligraficzny, Olsztyn 1990.
- Rudzka M., *Dzieciobójstwo w ustawodawstwie karnym*, Archiwum Medycyny Sądowej, Psychiatrii Sądowej i Kryminalistyki, t. 7, Warszawa 1955.
- Rzepliński A., Porowski M., *Uwięzienie a wartości*, „Studia Prawnicze” 1988, nr 3.
- Sygit B., *Zbrodnia jako kategoria przestępstwa*, TNOiK, Toruń 2000.
- Syryjczyk J., *Sankcje w Kościele. Część ogólna. Komentarz*, Wyd. UKSW, Warszawa 2008.
- Słiwowski J., *Prawo i polityka penitencjarna*, PWN, Warszawa 1982.
- Sztymmler R., *Eutanazja w nauczaniu i prawie Kociola katolickiego oraz w prawie polskim*, „Studia Prawnoustrojowe” 2011, nr 13.
- Tymosz S., *Ewolucja karania w Kościele katolickim*, „Prawo – Administracja – Kościół” 2004, cz. 16–17, nr 1–2.

Summary

Infanticide – legal and canonical aspects

Key words: penal code, code of canon law, penalisation, canon penalties, grave sin, human life, mother, child.

The purpose of this scientific paper is to show infanticide according to the Polish penal code and code of canon law – differences and similarities of

this act, including the history of this crime. In this article lists applicable penalties, taking into consideration the code of canon law and criminal law. Infanticide can be committed only by a woman who is under the influence of the delivery or during the period of delivery. Every other person like the father of the child is treated as responsible for common murder and it also involves everyone who cooperates with a mother of the child. According to the church doctrine, infanticide is always murder and sin doesn't recognize the differences between any child deprivation of life, by contrast in of the penal code it is not always tried as homicide and it is considered as a privileged crime. For all the differences resulting from the criminalization of infanticide, the article states that both laws protect human life, as the greatest human value from insemination to death.